

Nr 80.

Godkänd av första kammaren den 13 april 1923.
Godkänd av andra kammaren den 13 april 1923.

*Riksdagens skrivelse till Konungen i anledning av Kungl. Maj:ts
i statsverkspropositionen gjorda framställningar om anslag
för kapitalökning å statens under kommunikationsdeparte-
mentet hörande utlåningsfonder.*

(Statsutskottets utlåtande nr 25.)

Till Konungen.

1:o) Uti den till riksdagen den 8 januari 1923 avlätna propositionen (nr 1) angående statsverkets tillstånd och behov under budgetåret 1923—1924 har Eders Kungl. Maj:t beträffande statens utlåningsfonder, under åberopande av det vid propositionen under rubrik »utgifter för kapitalökning: bil. 1» fogade statsrådsprotokollet över kommunikationsärenden för nämnda dag, föreslagit riksdagen (punkt 30) att

dels medgiva, att den omständigheten, att arbetet å Ruda—Älghults järnvägsaktiebolags järnvägsanläggning påbörjats, icke må utgöra hinder för Eders Kungl. Maj:t att från allmänna järnvägslånefonden bevilja bolaget nytt statslån intill högst hälften av den uppkomna ökade byggnadskostnaden, under villkor att staten såsom säkerhet för det nya lånet erhåller inteckning i järnvägen med förmånsrätt närmast efter den inteckning, som beviljats för det äldre statslånet;

dels medgiva, att den omständigheten, att arbetet å Södra Kinnekulle järnvägsaktiebolags järnvägsanläggning påbörjats, icke må utgöra hinder för Eders Kungl. Maj:t att bevilja bolaget statslån å 45,000 kronor

från nämnda fond, under villkor att staten såsom säkerhet för lånet erhåller första inteckning i järnvägen;

dels för avsättning till allmänna järnvägslånefonden för budgetåret 1923—1924 anvisa ett reservationsanslag av 750,000 kronor;

dels till låneunderstöd för enskilda järnvägar bevilja och ställa till Eders Kungl. Maj:ts förfogande ett anslag av 5,000,000 kronor att utgå under budgetåren 1924—1929 med 1,000,000 kronor för varje budgetår, dock så att belopp, som ej blivit till utgående under ett av dessa budgetår anvisat, må för ett efterföljande budgetår av samma femårsperiod disponeras;

dels ock föreskriva, att för åtnjutande av lån, som Eders Kungl. Maj:t från nämnda anslag av 5,000,000 kronor beviljar till understödjande av nya, ännu ej påbörjade enskilda järnvägsanläggningar, skola gälla de i statsrådsprotokollet förordade villkor och bestämmelser.

Beträffande de föreslagna förändringarna med avseende å villkoren för lån från ifrågavarande fond har riksdagen uppmärksammat, hurusom huvudsyftet med dessa förändringar varit att erhålla större trygghet än hittills för att, på sätt 1921 års riksdag uttalat såsom önskligt, fonden endast kommer att tagas i anspråk för understödjande av sådana företag, vilka kunna antagas äga möjligheter att i behörig ordning förränta och amortera beviljade statslån. I enlighet härmed har nu föreslagits komplettering av gällande lånebestämmelser i olika avseenden, såsom exempelvis i fråga om skyldighet för lånesökande att förebringa utredning rörande behovet och ändamålsenligheten av banbyggnaden samt om förbud för låntagare, som icke kunnat fullgöra annuitetsbetalning, att utan särskilt medgivande förfoga över utdelning eller besluta om utvidgning av företaget. Statslån skulle hädanefter i regel icke lämnas till högre belopp än $\frac{3}{7}$ av den beräknade anläggningskostnaden, dock med möjlighet lämnad öppen att i undantagsfall höja lånet till nuvarande storlek 50 %. Samtidigt har i överensstämmelse med de direktiv för undersökningen, som gåvos av 1921 års riksdag, anståndsrentan ansetts böra borttagas. Vad sålunda och i övrigt föreslagits, har syntts riksdagen innebära ett beaktande av tidigare av riksdagen angivna önskemål utan åsidosättande av huvudsyftet med fonden, nämligen befrämjandet av utvecklingen av landets järnvägsväsen. Riksdagen har därför ansett sig kunna antaga de föreslagna ändrade bestämmelserna.

Vad därefter angår frågan om beredande av medel för fonden, så har riksdagen i enlighet med Eders Kungl. Maj:ts förslag ansett nu å riksstaten för budgetåret 1923—1924 böra uppföras det belopp av 750,000 kronor, om vilkets avsättande till fonden beslut redan tidigare av riks-

dagen fattats. Med hänsyn till den i ärendet lämnade utredningen om behovet av ytterligare anslag vill riksdagen ej heller motsätta sig att till fonden för åren 1924—1929 avsättes 5,000,000 kronor att utgå med 1,000,000 kronor för år.

Riksdagen har också funnit sig böra medgiva, att, på sätt Eders Kungl. Maj:t hemställt, till Ruda—Älghults järnvägsaktiebolag och Södra Kinnekulles järnvägsaktiebolag från handels- och sjöfartsfonden beviljade lån å respektive 207,000 och 45,000 kronor, må överflyttas till allmänna järnväglånefonden samt att dessa bolag i övrigt må kunna beviljas lån från sistnämnda fond utan hinder av att järnvägsanläggningarna påbörjats. En sådan åtgärd har ansetts särskilt önskelig med hänsyn därtill att, på sätt jämväl departementschefen framhållit, handels- och sjöfartsfonden icke är avsedd för utlåning till järnvägsändamål.

Riksdagen får anmäla, att riksdagen

dels medgivit, att den omständigheten, att arbetet å Ruda—Älghults järnvägsaktiebolags järnvägsanläggning påbörjats, icke må utgöra hinder för Eders Kungl. Maj:t att från allmänna järnväglånefonden bevilja bolaget nytt statslån intill högst hälften av den uppkomna ökade byggnadskostnaden, under villkor att staten såsom säkerhet för det nya lånet erhåller in-teckning i järnvägen med förmånsrätt närmast efter den in-teckning, som beviljats för det äldre statslånet;

dels medgivit, att den omständigheten, att arbetet å Södra Kinnekulle järnvägsaktiebolags järnvägsanläggning påbörjats, icke må utgöra hinder för Eders Kungl. Maj:t att bevilja bolaget statslån å 45,000 kronor från nämnda fond, under villkor att staten såsom säkerhet för lånet erhåller första in-teckning i järnvägen;

dels för avsättning till *allmänna järnväglånefonden* för budgetåret 1923—1924 anvisat ett reservationsanslag av 750,000 kronor, att utgå av lånemedel;

dels till låneunderstöd för enskilda järnvägar beviljat och ställt till Eders Kungl. Maj:ts förfogande ett anslag av 5,000,000 kronor att utgå under budgetåren 1924—1929 med 1,000,000 kronor för varje budgetår, dock så att belopp, som ej blivit till utgående under ett av dessa budgetår anvisat, må för ett efterföljande budgetår av samma femårsperiod disponeras;

dels ock föreskrivit, att för åtnjutande av lån, som Eders Kungl. Maj:t från nämnda anslag av 5,000,000 kronor beviljar till understödjande av nya, ännu ej påbörjade enskilda järnvägsanläggningar, skola gälla de i statsrådsprotokollet över kommunikationsärenden den 8 januari 1923 förordade villkor och bestämmelser.

2:o) Eders Kungl. Maj:t har (punkt 31) föreslagit riksdagen att *dels* besluta, att de avsättningar till fonden för bibanor i vissa delar av riket, som enligt riksdagens beslut skolat ske under budgetåren 1923—1927, i stället skola äga rum under budgetåren 1924—1928; *dels ock* föreskriva, att för åtnjutande av understöd från ifrågavarande fond skola från och med den 1 juli 1923 gälla de i statsrådsprotokollet förordade villkor och bestämmelser.

Då, på sätt av statsrådsprotokollet framgår, hittills till fonden anvisade belopp, 14,400,000 kronor, torde förslå för utbetalningar å beviljade lån för tiden till den 1 juli 1924, har riksdagen intet att erinra mot att de av riksdagen beslutade avsättningarna till fonden framskjutas ett år eller till budgetåren 1924—1928.

Riksdagen har funnit sig böra medgiva, att, på sätt departementschefen föreslagit, bestämmelserna för understöd från bibanelånefonden, med bibehållande av understödsbeloppet vid nuvarande storlek av högst $\frac{3}{4}$ av anläggningskostnaden, i övrigt ändras därhän att $\frac{1}{3}$ av statsunderstödet må åtnjutas icke blott såsom hittills räntefritt utan jämväl utan återbetalningsskyldighet. Ej heller har riksdagen funnit anledning till erinran mot de föreslagna ändrade bestämmelser i övrigt, vilka i huvudsak ansluta sig till de förändringar, som befunnits böra vidtagas beträffande villkoren för lån från allmänna järnvägslånefonden.

Riksdagen får anmäla, att riksdagen

dels beslutat, att de avsättningar till *fonden för bibanor i vissa delar av riket*, som enligt riksdagens beslut skolat ske under budgetåren 1923—1927, i stället skola äga rum under budgetåren 1924—1928;

dels ock föreskrivit, att för åtnjutande av understöd från ifrågavarande fond skola från och med den 1 juli 1923 gälla de i statsrådsprotokollet över kommunikationsärenden den 8 januari 1923 förordade villkor och bestämmelser.

3:o) I enlighet med vad Eders Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen (punkt 32), har riksdagen *dels* såsom kapitalökning för *vattenkraftslånefonden* för budgetåret 1923—1924 anvisat ett reservationsanslag av 2,000,000 kronor att utgå av lånemedel, *dels ock* beslutat de ändringar i de för utlämnande av lån från fonden gällande huvudgrunder, som i statsrådsprotokollet över kommunikationsärenden den 8 januari 1923 angivas.

Stockholm den 13 april 1923.

Med undersätlig vördnad